Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Thomae Aquinatis quaestiones de ueritate - Cod. Aug. perg. 86

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [14. Jahrh.]

Q. XXVIII

urn:nbn:de:bsz:31-63636

Visual Library

nō in. q. ad hoc sit sufficiēs dignus aliq'
grām hr̄e. Sz q. ex h' ipo q. datur facit
hoiem dignū. ḡ simul ē dignus grā
& grām hr̄e. Ad. viii. dō q. ad h' q. a
liqua forma successiue recipiatur in sb̄o
uel opꝫ intēsio. ul' remissio cuius
sb̄o. Sz intēsio. ul' remissio forme. q̄ nec
ul' exppi ei p nō. q. grā. nō suscipit. mag'
ul' minus nā partis. ide sic ext. ut iam
dcm̄ ē. nō ind. q. grā successiue reci
piatur in sb̄o sed in sb̄o reintexerit por
ter h' aliq' ob. ad h' q. successiue grā
abiectur. Sz grā nō remittatur in eo
dem sb̄o & iō nec successiue indiget
ipsa q. eius pro nō remittitur. Ad.
ix. dō. q. solo ex dictis. vīa nō iō dimi
nutio cē in instāti. q. duo tm̄ eius sunt
in eodem instāti. ut dcm̄ ē. Ad. x. dō.
q. h' aliq' rei p manens p'e accipi dup'
uno mō ipe & sic idē dī ros h' q. diu du
rat mot' aīi. īs ē rei grā & sic q'stit. nc̄
in p manētib;. Sz h' rei ē p successionem
h' q. pls̄ dicit. iii. ph'. phicor. q. fit sicut
& fiet alio mō dī h' in ipe. ut. s. dicitur
ad h' in illo instāti in quo p'mo fm̄
ē rē. iō. q. illud instans mq'' ē eiusmodi
pmous t'pis in quo sicut ui' erpit gra
h' q. pmon tempi deberetur & sic nō ē vnū
q. fit q. q. fit nō ē. Sz q. iuste pmo ē
aū h' nō erat & sic ē in illud qmdiu que
sunt sibi simul ē h' & ferū cē. Ad. xi. dō q.
motus aliquis accipiatur h' q. ē exitus
de pō in actum sicut t'pe mensuratur. Sz
accipitur mot' u. s. p ipā eius opone q̄
ē actus p fci. ut dī in p'mo de aīa & ita
cē in instanti. sic & p fectum cē & instanti.
Ad. xii. dō. q. in illo instanti quo iō
iustificatur nō requiritur q. sit. actō
spāli de singlis pcīs. Sz generalis de omi
b; actōe spāli de singlis pcīs. ul' pce
dente. ul' sbseq'te. Ad. xiii. dō q. post
q' homo mlam incidit. nō p'e cē me
dium int' grām & clpam. q. clpa. nō aufe
rtur p grām. ut ex sup dcīs p; nec grā pdi
tur. nisi p clpam q̄ nō cū clpam certu
tur. medius int' clpam & clpam h' quond
opinionem. Ad. xiiii. dō q. ū ē aut pe ul
tim' instās in quo clpa. fuit. Sz in ta
uit ipe. ut supdcm̄ ē. Q. o. xxviii. De gr̄a
Questio ē de grā & cia x'. t'p'uo q̄r
Q. p'mo q'rit' int' ms̄ virtutē ipo sic
sic grā certa & sic q. nō iō. ii. dī p grām
certum filius ad optiu'. Sz ipe h' sb̄o

nō filius ad opiu' ergo. nō hūit certam.
P'ubi ē cuicti rei p cōm nō requiritur
cuicti p similitudinem. sic ad cognoscend'
requiritur unio cognoscibil' ad rem cogni
cam & tm̄ qn̄ aliquid sit in aīa p suā cēm
nō ē nccm̄ ad eor. cognicōm q. sint in cap
similitudinem. Sz deus ē aīe p virtute p cēm
realr̄ in unitate ip'e ergo. nō requiritur
q' hūit actu' ei p grām in q. ē unio p similitudine
P'ad ea q. possimus p nra filia nō indige
mus grā. Sz p potēm p uenire ad grām
p id q. erit sibi nāturale. ē. n. filius na
turalis & sic filius thesaurum ergo grā iusti
datur in ibi ad q̄dam grām ni q. ipe.
grā certa. nō indiget. P'. in istam p'm
telligi sū accidēte. Sz grā h'uit in ipo ac
cidens sunt pōt ergo ipe intelligi sub g'
cia sic ergo in ipo. aut deberetur. intūc ē
na aut ū sibi ergo frustra adderetur ei
grā. sic q. nō cum filius ad optimus intu
cēta deberetur ex h' ipo q. sit filiu' sic q.
filiacōe ergo p cōis respondet filiacōm na
turali q. inocens. P' q. ē bonū p cēm nō
indiget bonitate p participatū. Sz ipe ē bon'
p cēm q. ē ūs deus ergo nō indiget grā
q. ē bonitas participata. P' plus super
bonitas in certa bonitate q. ē q. lumē
sol lumē candele. Sz ille qui ad ē lum
sol. nō indiget lūie candele g' cum ipo
assūit bonitas nostra. p' uniōnē nec q̄
indigebit grā. P' bonus diuinitus ad q''
cui sufficit ei q. nō sit nō p dem vnio. nō
in p sua erit sic' sufficit ergo ad ipo grā
sup fluet uel q. in op'ib; dei sup fluum
inuenitur ergo ipe certam grām nō hūit
P' ita qui sat ad noticia nobilior ut
pote p medium de in infimū nō indiget. ut
cognoscat idem noticia no
bili. ut pote p remedium
erat. bonus bonitate
nite in certa ergo. nō
bonus bonitate unius
certa. P' instrām. nō
sua opōnem p a p'ne si ag'ēs nisi ē instrām
sic p fecte mutabil. Sz hūanitas x' ē sic
instrām diuinitatis. & damasc. ut damasc
dī. iii. ~~ubi~~ libro cum ergo ms
dina sit p fectissima aut q. hūana nat' grā
nō indigebit. P' bona plenitudinem omis
boni nichil sup addi ē. nat. Sz x' p omīs bo
m plenitudinem hūit ex ipo q. h' bū fuit
et' unum in quo ē ecclesia ūs omīs bonis
nō fuit ut cum sup addit bonitas grā

p̄ quo aliq̄ sit melius ē nobilius co. et
illa creatura ē nobilior aīa nr̄a. minor ergo p
fcīam creatam aīa est potest fieri melior similiter
g̃ mea atm gr̃a creat. [P]o duplex ē ymago
dei in nob. ut ergō sup̄ i d̄ p̄s. signa
tum ē s̄ ē. alia creatois q̄ consistit in mente p
ē unam ēēn̄ & tres po͡s. alia recreatōis
q̄ attenditur p̄ lumn gr̃e aut ergo ymago
gr̃e ē deo similior q̄ ymago creatis vel aut. nō
si ē deo silior ergo gr̃a ē nobilior creatura
aīa p̄ h̄c. nō ē silior ergo p eam mēs
ū ꝓpinquius accedit ad dei conformitatē ad
q̄ solum gr̃a ꝯm infideliter. similiter g̃ g̃
ca mala ē ponetur. [P]o effectus sūt
repugnantes & eam repugnātē sebut sic
cū g̃grō & disgregatō ūsus ad inuicem
repugnātur ita albedo & nigredo. Si filiatō
naturalis cuius principiū ē naturalis generatio re
pugnat filiatōni ad optionis cuius princi
pium ē infusio gr̃e ergo & gr̃a infusa re
pugnat naturali cōtie cum ergo naturaliter
ctua xp̄ō conueniat. uī q̄ gr̃a ei infusa n
sit. [Sc]ōm ē. io. i. d̄r vidimus eum plenū gr̃e
ac & ueritatis. Et in xp̄ō fuit scia creata ad
plenitudinem ueritatis. ergo & gr̃a creata. [P]retn̄
sequitur gr̃am. Si xp̄e fuit sic in nob
ut sit dūs ergo xp̄e habuit gr̃am creatam
nam creatus ē nō mens. [Xp]e fuit s
nat. mat. & osp̄ bensor. Si pre̅ccatō matōis
ē gr̃a creata ergo xp̄e gr̃am creatam habuit.
[P]o nulla p̄fectō aīe & de sui q̄ alius unit cū
ut p̄fectiua. Si aliq̄ sīdō aīe nō solum
habuit p̄fectionem. uel. ergo ergo ipsam p̄fec
no fuit in xp̄ō. [P]ost se h̄t gr̃a ad opinen
scien ita ad ꝯparationem gr̃e. Si in xp̄ō quum
erat. uiatōr & ꝯp̄hensor fuit gl̃a creata. ergo
partium cerum dimitatis fruebatur ergo
fuit in eo gr̃a creata. [A]d. d̄ q̄ uerē ē po
ne in xp̄ō gr̃am creatam cuius id natura
no hunc sunt p̄t. & aīe ad dm̄ duplex
p̄t eē ꝯiūctō una p̄ eē in uniuersū que sin
gulariter ē aīe & alia p̄ opōm q̄ coīs omnib
cognoscentib & amātib dm̄ p̄ma quidem
cūcto sit sa. albeatitudinem nō sufficit
quae ipse deus h̄ eēē sicut nō cognoscit
& amaret nō nisi ipsō delectatur q̄ ad be
atitudinem requiritur ad h̄ ergo q̄ aīa ip̄i
se uniat ꝯiunctionem ipsius ad ultimum in ip̄e
requiritur unio p̄ opon̄e ut sic inde ac dei
p̄eēn̄ & mdendo fruatur. h̄ aūt excedit i
naturalem p̄tentiam cuiuslibet creaturae solū aūt
deo p̄ naturam suā ꝯuenit ē oī g̃ sup̄ fuit
aīe r ad eū ad dm̄ p̄ q̄ ordinetur ad p̄dctam

h̄itudinem & h̄ dicimus gr̃am. vn nat ē i
aīa & gr̃am creatam ponere. ergo p̄ nati
tas cuiusdam opinionis q̄ posuit in ip̄i
on p̄te aīe ē gr̃am h̄itualem. in. nō ēē. Si
immediate uniri uēbo & cetera unione ei
sūt gr̃am inferiores. nam sicut dr̄ de
unione in p̄sona. nō solum p̄s sup̄ior aīe
ē uniitur uēbo. Si & tota aīa h̄ aūt loquatur
de unione p̄ opōm ad hanc requiritur
h̄itualis gr̃a. ut dictū ē. [A]d p̄mū g̃ q̄
illa nata sup̄ p̄ ꝯuenit ube su ipius n
possit dici de xp̄ō si h̄et repugnantiam
ad p̄petuis p̄sone cuius q̄ sola in eo est
sit p̄ de h̄ uoie creatura causa q̄ n̄ sit na
ta ꝯuenire p̄. ī ide. ul̄ p̄p̄t nō possunt
dici de xp̄ō q̄uis h̄eat repugnantiam ad
p̄sonam eternam & h̄ ꝓp̄ dualitatem naturarum
rum sic passibile & mortale talia in filiatō q̄ p̄
respicit p̄sonā g̃ra q̄ nō respicit p̄sonā
nisi ide. ul̄ nisi q̄ ē p̄sonae nō filiatō opti
onis. nullo mō ꝯuenit. p̄ ꝯuenit tū ei
gr̃am h̄re. [A]d. s̄c̄m q̄ r̄o illa p̄cedit
qn̄ unio p̄ eēn̄ & p̄similitudinem ad idem or
dinatur. h̄ aūt n̄ ē in p̄posito. nam realis unio
deitatis ad aīam p̄ q̄ ordinatur ad unitatem
p̄sone unio q̄ p̄ similitudinem gr̃e ad finem
ꝯm. h̄itudinis. [A]d. iii. d̄ q̄ h̄itudo
ē naturalis p̄. p̄ sui dignitatem. nō q̄ p̄ h̄uana
sui nō ad h̄ indiget gr̃a. [A]d. iiii. d̄
q̄ si ponatur aīa p̄ n̄ h̄re gr̃am r̄ xp̄ō
ꝯueniet h̄itudo tantum inquantum ē filius
naturalis nō q̄ h̄itudo crea q̄ debetur fi
lius in adoptionis. [A]d. v. d̄ q̄ xp̄o
p̄ diuinam mīe h̄uius p̄eēm nō q̄ p̄ hu
manā naturam ꝯiunctum ad hunc indi
get. p̄ncipalitate gr̃e. [A]d. vi. d̄ q̄ lumē
sol & candele ad idem ordinatur nō q̄ v
nio diuinitatis ad aīam p̄ & p̄sonam p̄p̄tu
um & id n̄ ē sile. [A]d. vii. d̄ q̄ unio di
uinitatis ad aīam p̄ sufficit ad h̄ q̄ ē n̄
gr̃a sequitur q̄ unio gr̃e significat. q̄ ad
ad ordinatur. [A]d. viii. d̄ q̄ scia no
bilior & in nobilior ad idem ordinatur. s̄.
ad ꝯgnitiōnem rei nō aūt ita ē in p̄posito. vn̄ r̄o n̄
sequitur. [A]d. ix. d̄ q̄ duplex in strum
qddam inanimatū q̄ agitur & n̄ agit. ut se
curis & tale nō indiget h̄itu qddam uō aīa
tum ut s̄m⁹ q̄ agit & agitur & h̄ indi
get h̄itu & tale instrm̄ ē h̄umanitas diui
nitatis. [A]d. x. d̄ q̄ aīe p̄ uniata gr̃e ple
nitudo oīs boni ex ip̄a p̄sonali. g̃ unio
ne. p̄ō tū sollicite. Si p̄ sc̄o natura nō indige
bat forman p̄ gr̃am. [A]d. xi. d̄ q̄ aīa

d d̄ q̄ ut h̄ec sic ad h̄

unita sibi personaliter illa creatura est melior
simpliciter loquendo. Sed sic est quod ineffabiliter unitur corpori est
nobilior sunt anima quia per ipsum est actu
eius ista anima est melior et gratia eius utro
est perfectio unionis ipsius. Ad 7m dicendum quod
est duplex quantum ad aliquid magnitudinem opera
tur ad animam et ut actus ad potentiam et sic
gratia magis deo conformabitur. Sed quantum
ad alia ipsa mens est similior quantum ad
naturalia potentias magnitudine unitur
tantum. Ad 8m sic ad primum. Utrum ad
Secundo queritur utrum ad hoc quod humanitatis [sibi]
humana natura sibi uniretur in
persona requiratur habitualis gratia. Et videtur quod
non primo quia est intellectus solum medius suppositi
et aliquis actus ei inherens. Sed per unionem
humane naturae eidem sibi assumitur humana
natura in esse suppositi eius ergo gratia sic
actus ut qui prius sit intellectus unione huma
ne naturae ad ipsum et gratia non requi
ritur ad unionem. Praeterea natura humana
est assumptibilis a verbo inquantum est rationalis
non autem per gratiam ergo non dispo
nit ad unionem. Praeterea anima ad hoc ut insideat
corpori ut in ea perficiatur scientia et gratia
sicut patet per magistrum [illegible] sententiarum. Sed per
prius unitur verbo quam corpori anima per consequens
tur quod suppositum est assumpta natura ex
unione animae ad corpus constituitur suppositum
ergo prius est intellectus unionem animae et corporis
quod sit intellectus gratiam in ipsa et sic gratia ad u
nionem praedictam non disponit. Praeterea
inter naturam et suppositum non cadit aliquid
actus medium. Sed natura humana unitur ver
bo non solum sed etiam. Sed ipse est quod non est
gratiae susceptivum ergo ad unionem humanae
naturae ad ipsum non exigitur gratia sicut dispositio
media. Praeterea sic dicit Augustinus in epistola ad Vo
lusianum minus quam mirabilia fuerunt tota
facta est potentia facientis. Sed unio humane
naturae ad divinam est inter omnia mirabilia facta
ergo non oportet ibi aliquid dispositionem po
nere. Sed sufficit potentia facientis et sic non re
quiritur aliqua gratia mediante. Sed contra est
quod Augustinus dicit quod quicquid convenit filio dei per
naturam convenit filio hominis per gratiam. Sed esse de
um convenit filio dei per naturam convenit filio
hominis per gratiam. Sed esse unum convenit filio dei
per naturam ergo et filio hominis convenit per gratiam
nec etiam ei unionem. Ergo ad unionem requi
ritur gratia. Praeterea excellentior est unio in Christo quam per
fruitionem. Sed ad hanc autem requiritur gratia
ergo et ad primam. Praeterea quod habitualem gratiam

ad unionem praedictam requiri potest intel
ligi dupliciter uno modo per modum principii unionis
causantis et sic ponere unionem in Christo esse factam
per gratiam sonat heresim Nestorii qui ponebat
non aliter humanitatem esse in verbo quam virtutem sit ut
fecit similitudinem gratiae alio modo per modum dis
positionis et hoc potest esse dupliciter vel per modum dispositionis
necessitatis vel congruitatis. Necessitatis quidem
sicut calor est dispositio ad formam ignis vel caritas
quod quidem non potest esse praeter ignis vel intelligen
tiam calorem et similiter congruitatis. Uno sic pulc
hritudo est quaedam dispositio ad nuptias [illegible] ergo quidam
quod gratia habitualis est dispositio per modum necessitatis quae
faciens humanitatem esse assumptibilem. Sed ipsa
non est. Naturam gratiae magis est facius assumptionis
quam dispositio ad assumptionem dicitur in [illegible] quod Christus
ad hoc assumpsit humanitatem ut eam curaret
quia curatio est per gratiam. Unde gratia habitualis
in Christo magis intelligitur effectus unionis
quam ut praecedens ad unionem et sic dicit Io. vidi
mus eum quasi unigeniti a patre plenum gratiae
et veritatis quia enim ipse plenitudo gratiae convenit
quae est unigeniti patris per unionem et sic habitu
alis gratia non intelligitur dispositio ad unionem nisi per
modum congruitatis et hoc sicut modo habitualis gratia
non potest dicere gratiam unionis quia convenien
tius est magis sed in ratione istius gratiae unionem
intelligitur ipsum esse in persona verbi quod humanae naturae absque
meritis praecedentibus collatum est quod non re
quiritur gratia habitualis sicut ad sanctificationem quoniam
ponere consistit naturam humanam non est principium con
[illegible] ergo quando ipse persolo ad unitatem utrum gratia
Tertio queritur utrum infinita gratia sit in christo
Christi. Sic infinitam utrum quod sic esse [illegible]
eius finitum est infinitum. Sed gratia Christi est infinita
ta quia ipse dat ei spiritum non ad mensuram ut
dicit Io. iii. Ergo gratia Christi est infinita. Prae
terea Deus potest quod maius facere deus non
potuisset. Ergo maiorem gratiam dare ut
magister dicit in i. dist. xliii. Ergo gratia Christi est infi
nita. Praeterea dicit quod si non dicitur quod deus
non possit maiorem gratiam facere. Sed illa anima
non potuit maiorem recipere etiam nota ca
pacitas eius gratia replevit. Sed dicit Augustinus
[illegible] dei bonum summum datur consistit in mo
do specie et ordine utrum haec tria magna sunt magis
bonum est utrum parva parum ergo sic quod esset aliqua
ra aliqua infinita et hoc est modus eius et
etiam possit eius capacitas in infinitum ampli
ari. Etiam modus infinitam scientiam. Et magister
dicit in iiii. Sententiarum ad hoc ut quanto plus augetur
tanto plus augetur capacitas maior
Praeterea multo cum deus homo plus quo

potest dici in creatura. quia sicut effectus per naturam
humanam non potest fieri nisi principium infinitum
quia non potest esse homo purus ergo ut quantum
homo Christus sit infinitus. Sed contra. unum est gratia ergo
gratia est infinita. quia actus infinitus non potest egre-
di effective in finitus. Item caritas matrix
virtutum infinita augeri potest. Sed quantumcumque non mag-
nitudine perficiat semper potest in amplius perfici. ergo
gratia est finita. gratia alterius hominis potest
tamen esse maior quam esset maior gratia et sic ille esset
melior Christo quod est inconveniens. Item aut capa-
citas anime Christi est finita aut infinita. non in-
finita. quia tunc capacitas plena esset ergo habet
gratiam infinitam. sed finita quia maius
facere ergo potest facere maiorem capacitatem
quam habeat anima Christi et sic potest facere meliorem Christum
quod est absurdum. Item dicitur quod deus posset facere
maiorem capacitatem quam ista est. Sed contra
non posset recipere. Item quod optima creatura
distat a deo in infinitum ergo sunt infiniti gra-
dus medii inter deum et creaturam optimam et
sunt quantum ad veritatem vel capacitatem creaturam potest
deus facere meliorem. Item nullum finitum potest
super infinita. Sed gratia Christi potest super infinita
potest scilicet super salutem infinitorum hominum et super
absolutionem infinitorum peccatorum ergo gratia Christi
potest super infinita potest scilicet super salutem in-
finitorum hominum et super absolutionem infinitorum peccatorum
ergo gratia ubi erat infinita. Sed contra nullum
creatum est infinitum actu creatura creatum ad quod
tur. Sed gratia ubi erat quod creatum ergo finita.
Item Sap. xi. dicitur omnia in pondere numero et mensu-
ra disposuisti. Sed nullum infinitum habet pon-
dus mensuram determinatam ergo omnia quae fe-
cisti adeo sunt infinita et ita gratia ubi non est infi-
nita. Item quod quaestio ista introducitur occasi-
one glose verborum quae habentur Io. iii. non ad mensu-
ram dat deus spiritum. ubi dicit glossa ubi non mensuram acci-
pere ad dimensionem plenitudinis quibus ad quodam
datum potest in primis occurrere quia intellectus
verborum ut dicitur supra non ad mensuram
spiritus datus quia spiritus sanctus qui est in se infinitus
Christum replevit per gratiam. Sed iste intellectus non
est secundum intentionem litterae. nam verba premissa intendi
cuntur ad distinguendum inter Christum et Iohannem et omnes
sanctos. ut glossa ibidem dicit secundum alium intellectum per
dicta verba quantum ad hoc non differt. Alius intellectus
est quod spiritus qui est etiam in omnibus per se et in se infi-
nitus et aliis sanctis in finitum et non ponitur in
glossa alius intellectus ut patet. verba referentur
ad gratiam unionem in Christo secundum quod pater dedit filio in
finitum infinitum. ut sic per spiritum spiritualem natura
divina intelligatur. unde dicit glossa ibidem. ut

tertius sic filius est tertius et pater equalem
sibi id est genuit filium. Sed hic est sensus non
secundum quod non procedat. quia sic intelligitur pater di-
ligit filium ut quasi dilectio patris ad filium
relatio procedat ... et intelligatur in
patre dilectio qua diligit. Sed non gloria est cum
magis dilectio personalis ergo ... sit dilectio
et accidit ad voluntatem pertinet. non est
creditur quia pater genuit filium voluntate.
non potest in glossa alius intellectus ut refe-
ratur ad unionem verbi ad humanam naturam
Christi id est dei verbum. Divina sapientia singulis cre-
aturis secundum aliquid determinatam mensuram communicatur
sicut Ecclesiasticus de quo omnia opera sua sive superfudit super
in divina secundum illos etc. et effudit illam super sapientia
super omnia opera sua et sic omnem creaturam secundum datam sibi
non plenius. unde dilectionem in humane na-
tura Christi verbum absolute in mensura plenarie com-
municatum. ut sit spiritum quem non est ad mensuram da-
tur id est verbum dei intelligitur. unde glossa ibi-
dem. sic pater plenum et perfectum genuit verbum sic ple-
num ipsum ... est communicatum humane naturae. Sed ne
mirum ... lectionis sequentibus verbis non usque quod
dat filio id est datur deus promissa verba loquitur
filio sum esse ostendat eum se nigit pater dili-
git filium et omnia dedit in manu eius per unio-
nem. quia non est aliquid datum filio. Sed datum est homi-
ni ut sit filius et non hic pater ... intelligitur ad
gratiam habitualem pertinet nisi supra. Sed nec est con-
tra ... dicitur per ... ergo ... ille
non erit filius dei hic gratia semper ...
finitum erit. Sed quod ... non infinita ad
... est ... et infinitum
et infinitum etc. constitutionem intelligitur
in patre per prius ... est quod duplex
quantitas. scilicet dimensiva et secundum extensionem
quantitatis et virtualis quae attenditur secundum intensionem
... est ipsius perfectio secundum illud philosophi perfectum
perfectorum. unumquodque perfectum est quando attingit pro-
priam virtutem et sic quantitas virtualis videtur fore
attenditur secundum modum sic perfectionis ... quantitas
per multa diversificatur. nam secundum quan-
titatem dimensivam convenitur longitudo. latitudo.
et profunditas. et magis quantitas et virtualis inter
distinguitur quatuor. Sed nec ... quarum perfec-
tionis modo ... mensuram quantitatis facit
contingit quod id quod est secundum unam quantitatem finitum est
secundum aliam infinitum et in per se ... quantitas ac-
cipiatur dimensiva. potest id est intelligi aliqua super-
ficies finita secundum latitudinem infinita secundum lon-
gitudinem potest si accipiatur una quantitas
dimensiva et alia virtualis. scilicet intelligatur
corpus album infinitum in quantitate et albedo intensive

infinita erit · Ad solum in eius natura potentia
potest · i · aliquid albius in infinitum · Propter quod dicendum
simpliciter quod quantitas virtualis attendi potest vel secundum
intensionem coram deo ipso ostendimus et sic ex
hoc quod eius consideratur in eo quantitas vir
tualis ipsum ad perfectionem extendi et hoc quod di
cimus sensibiliter experimur secundum intensionem et sic deus
quantum igitur ad rationem extendi infinitum esse non
potest nisi illud in quo extendi perfectionem includit
quod indivisibilis infinitis modis · unde non potest et
ideo solus deus infinitus est simpliciter · Est
esse non limitatur ad aliquid determinatum per
fectionem · Sed ipse includit omnem modum perfec
tionis ad quod non extenditur se extendere potest
ideo ipse est infinitus simpliciter · Sed creatura infinitus nulli
creature competere potest · Status enim creature esse
est limitatum ad perfectionem propriae speciei · Si ergo in
telligatur aliqua anima sensibilis quam ut in se quantum
potest extendi ad perfectionem sensitivam · qualem
in illa quidem anima erit finita simpliciter · quia esse
sensitivum limitatum ad aliquam perfectionem extendi
· i · sensibilem quod extendit perfectionem · Et intel
ligibilis extra infinitum secundum rationem sensi
bilitatis · quod eius sensibilitas ad ultimum de
terminatum modum · sentiendi limitatur et sic
dico de gratia virtuali · quod quodque finita simpliciter ·
quod esse suum est limitatum ad aliquam speciem entis
· s · ad rationem gratie est tamen infinita secundum rationem gratie
quod eum infinitis modis possit considerari perfec
tio alicuius quantum ad gratiam nullo tamen
deficit ipso · Sed habet in se gratiam secundum omnem
plenitudinem et perfectionem ad quod tota ipsius
quae est gratia potest se extendere et hoc intelligitur
manifeste per glossam videns sic dicens
ad mensuram dat deus spiritum homini filio non
ad mensuram · Sed sicut totum ex se ipso genuit
filium suum · sic totum in incarnato et filio suo
totum spiritum suum dedit non particulariter non
per divisionem · Sed universaliter et generaliter · augustinus · in de
re ad dardanum quia ipse est caput in quo sunt omnes
sensus · Sed in sanctis quasi solus tactus est quibus
datur est spiritus ad mensuram sic ergo dicendum est quod
gratia Christi finita fuit simpliciter · Sed infinita fu
it secundum perfectionem in ratione gratie · Ad primum ergo
patet solutio ex dictis · Ad secundum dicendum quod gratia est in
finita simpliciter · Sed infinita secundum rationem gratie potest
deus facere meliorem esse quod sit esse gratie
non tamen aliquid melius in genere gratie cum in genere
gratie omnia includuntur ad quod tota gratia se potest ex
tendere · Ad tertium dicendum quod capacitas dicitur
de sua potentiam receptibilitatis quae est
ipsa est autem duplex potest dici capacitas ad recipiendum
una naturalis quae potest totum impleri et hec non

se extendit · i · ad perfectiones naturales alia
autem est per obedientiae secundum quam recipere aliquid a deo et talis
capacitas non potest impleri quia quidquid deus in
anima faciat ad hoc remanet in potentia recipi
endi ad modum quo quantum est secundum bonitatem eius
sequitur in infinitum perfectionis receptive
capacitatis ad recipiendum · Ad · iiii · dicendum quod
sermo est principium actus · Sed quod dicitur esse in actu
non est possibile quod a finito termino est esse finitum procedat
actus infinitus secundum intensionem · Unde infinitum non
fuit infinitum secundum intensionem actus sim
pliciter · i · diligendi et cognoscendi · Sed habuit quan
dam infinitatem extensivam per rationem quam
in dignitatis infinite Christi · i · maior est
se humiliat in modo eius humilitas tam
diu illis infinita · Ad · v · dicendum quod sicut intensiva in
tensiva · vel gratia maioris infinitum augeri
possit in quantum tamen potest per ratione ad plenitudinem
rationem gratie · i · quod · i · infinitum aliquid potentiam
augmentum possit attingere ad quantitatem
finitum intentum sic hic tamen potest eade
quantitatis in uno finite · Sic si ope
mus lineam ad lineam · vel albedinem
non accipiatur alia quantitatis in
potentia quantitate divisibilis quantitatis · i · linee
augetur in longitudine nunquam pertinet ad
latitudinem superficiei et sic potest in quantitate
naturali · vel intensiva quantitatis · i · cogni
tio cognoscentis deum plenitudinem
fiat unquam potest ad equare cognitionem compre
hensionis alterius · Ad aliud dicendum quod ad plenitudinem
et sententiam gratie secundum quantitatem · Constat gratia alicui
homini qui gratiam secundum aliquam particularem propor
tionem possidet unquam potest ad equare gratiam suam quae
naturalis plena existit · Ad · vi · dicendum quod in
potentia agentis est finitum per deum · Unde maiorem
capacitatem facere et meliorem animam quam sic
animam et sic per melius secundum quod ideo non tamen sequitur
quod possit facere meliorem ipsum quod ipse habet
gratiam bonitatem · Sed communicatione divinitatis et
quia per eius bonitatis maior intelligi non
potest et per hoc patet solutio ad · vii · Ad · viii · dicendum
quod extensiva ratione habet animam quod possit
sit infinitum ergo non et tamen esse habet infinitum
tamen vel patet dicendum est · Utrum gratia capitis
Quarto queritur utrum gratia · i · … sit personalis
capitis ostenditur quod sic bonum sum …
et tamen quod non capitis · i · est infinita in …
Sed ipse non infinite in maiores secundum animam suam
personalem infinitam quam perpetue ad animas per
tinet quod sic dicit glossa augustini · io · v · in ubi undi
infinitum · … · Sed in … ipso fecit in
mortui corpora ergo ipse secundum humanam

naturam nō ē caput ecclē. Si dicit q xp̄e
influit maiās effectiue s̄ diuinam. Si dis
positiue s̄m hūanam. Sꝫ ō ministri eccle in
quantum sacramenta dispensant ad uitam
spiritualem disponūt. nam sacrm̄ ē cā dispo
sitiua grē. g̃ ministri ecclē dicentur. Preterea sine
ser s̄ si homo nō peccasset nō ē filium dei
hūanam nām assumpsisset. ut dicit quidam glo.
sup̄ tim. i. xp̄c ihc̄ uenit in mundum pctōes saluos
facere. capite eē. nō ppt ergo xp̄c nō ē caput
ecclē s̄m hūanam nām. Preterea Sꝫ dicit. q̄ si hō nō
peccasset xp̄c similiter capitis ecclē. neqꝫ
tamen ē filium dei post peccatum aū in quantum
est filium caro factum. Sꝫ ō ad plenam repa
ratiōem hūanam grā requiritur q̄ humana nō
sit debitor sine satisfactione aliam cui plus nō
similiter ꝗ ipsi iꝫ q̄ dicit in. ii. cur deus hō re
prōs ꝑ angelum s̄ nō potuit. Sꝫ ē aū pctm
similiter caput ecclē solum nisi ē filium hō aū
pctm nisi ēē et debitor similiter ꝑ sua salu
te ē ꝗ post pctm debitor xp̄o s̄ hūanam na
turam s̄ s̄ eam ē caput. ergo uꝫ q̄ nō sit
plena repatō hūanam grā facta q̄ ē nō ē eius.
Preterea boni angeli et hoīes ad unā eternam
p̄tinēt unā aū ecclē. unū ē caput cum g̃ xp̄e
nō sit caput bonorum angelorum qui nisi ꝑ
ueniunt nec sit ei in natura conformes ut
q̄ nec hūanam caput. s̄ hūanam naturam eius
erit. Preterea caput ē corporis membrum. Sꝫ xp̄e
ut uir nō ē membrum ecclē. q̄ membra ꝑ ecclesiam
q̄ dam impare et possessam ergo xp̄c
nō ē caput ecclē. Preterea s̄ sentit in. i. xiii. de aīa
ubi caput ē principium sensuum et motus inte
rior. sic ac spūali influentie xp̄o aliqua no
mē deberetur magis. deberetur ei. nō in cor
dis q̄ capitis ꝓprie cū caput accorde rea
piat. xp̄c aū aliud ecclē membra. Preterea
ē cognitio fidelium. Sꝫ xp̄c. nō habuit fidem
si ergo xp̄c sit caput ecclē nō erit caput omi
ne membris q̄ ē eē ratōm capitis. Preterea
ꝑ ad nō ē ꝑfectius membris. Sꝫ multa membra
ecclē ꝑfectiora xp̄o in. ergo. xp̄c nō ē caput
ecclē. Sꝫ dicit q̄ q̄ uis xp̄c nō ēēt ꝑfectior in re
natura erit. tū in fide ꝑfectiō xp̄c s̄ q̄ ē
caput ecclē grām membris ecclē. in similit
si ergo ad ratōm capitis sufficit q̄ xp̄c sit
in fide eminentissimus q̄ equalis corporis grē
sunt in ac. et sic. in nouo q̄ ē simile. Preterea
nō ē nō ꝑ agit. Sꝫ xp̄c qui erat in hoc
ꝑsenti cum nō habebat eē in se ipso s̄ hūanam nām
ergo nō potuit in hoc iam ꝑ potuit eē caput.
Preterea omis xp̄e annis sc̄m ē eius idem
ip diuinum sed nō ē sicut sic si dicitur q̄ gen

ut sp̄o eius. Sꝫ xp̄c s̄ q̄ ē in hoc sig
nificat omnis cum igitur eē caput. ut in similit
dicit rem ut ut d̄ s̄ ꝑ sit sua xp̄c s̄ q̄
ē in hoc ē caput ecclē. Preterea unius corporis
unū ē caput. Sꝫ xp̄c ē caput ecclē s̄ diui
nitatem nō ergo. s̄ hūanitatem. Preterea capi
tis. nō ē caput. Sꝫ caput s̄ deus. cor. xi. ergo
xp̄c nō ē caput ecclē. Preterea de ratōne capitis est
q̄ habet omnes sensus qui sunt interiores ut dicit
aug. ad dardanum. Sꝫ ad sensus spūales
ē necessa qui nō ē in xp̄o. s̄ fides et spes.
ergo. xp̄c nō ē caput ecclē. Preterea eph. i. et
illud ipsum dedit caput et c. glo. illi sublimā
tur tamquam capiti agnos habet originem
hoīes et angeli ac xp̄o s̄ hūanam naturam
Sꝫ s̄ diuinam ergo xp̄c nō ē caput ecclē
s̄ hūanam nām. Sꝫ s̄ diuinam. Preterea au
gꝰ in. ii. li. tnitati. q̄ q̄ illuminare a[...]
aīas ē actus soli deo conueniens ergo
nō conuenit xp̄o s̄ hūanam nām. ergo
xp̄c ē s̄ hūanam nām nō ē caput ecclē. Sꝫ
Sꝫ eph. i. sup̄ ꝑ ipsum dedit caput sup̄ om
nem ecclesiam [...] hūanitatem. Preterea
capitis ad corpus ē duo. s̄ conformitatem
et nō ē conformitas s̄ ad ecclesiam s̄ diuinam
nām. Sꝫ s̄ hūanam ergo xp̄c s̄ hūanam nām
ē caput ecclē. Preterea dō. q̄ in spūalibus cap
d̄ ecclē ꝑ transumptionem a capite corporis
naturalis et ideo considerāda ē habitudo capitis
ad membra. ut appareat qualiter xp̄c sit ecclē
caput. Inuenitur aū caput ad alia membra eē
in duplici habitudine. s̄ distinctionis et conformi
tatis. distinctio quidem quantum ad tria s̄
quantum ad dignitatem. q̄ caput plene pos
sidet omnes sensus nō aū alia membra et
ratōne gubernationis. q̄ caput omnia alia
membra in suis actibus gubernat et regulat
tam plenius errores q̄ ꝑnicies q̄
in capite sedē habet. Tercio ratōne influentie.
nam caput influit omnibus membris sen
sum et motum. bū et media dirt neruos a ca
pite originem ducūt et quia ꝑtinet ad
mites qli aīales apprehensiuas et mo
tiuas in nerui et triplex conformitas capitis
ad membra ꝑma quidem s̄ naturam in nā
caput et c. membra ꝑtes sunt uni. nature.
s̄a ratōne ordinis ē. ii. q̄dam uno ordine
sunt caput et membra in quibus membra sunt ulti
ꝰ in metam s̄ q̄ d̄ cor. xii. Tercia ē ratōne
continuitatis. nam caput cum membris
in corpore naturali continuatur. ꝑ hos g̃
conformites et distinctiones nom capitis diuisi
mode s̄ metaphoram dulcis attribuitur

quidam, ut sicut in eo est conformitas secundum naturam
membris aliorum corporis, nomen capitis attribu-
itur ratione solius eminentie dignitatis, sicut
dicitur leo caput est aliorum, vel cunctis digni-
or; caput regni ratione sue dignitatis, ut dicitur: caput
Syrie Damascus. Quedam vero non distin-
guntur conformitatem ad invicem secundum ordinis
unitatem, quia secundum ad unum finem ordinantur;
et multis attribuitur nomen capitis ratione gu-
bernationis que per ordinem est ad finem, et sic
principes dicuntur capita populi, secundum illud Amos
VI: optimates capita populorum. Sed ubi est
communitas, dicitur caput ratione influentie, sicut
fons dicitur caput fluminis ...
secundum humanam naturam dicitur esse caput est, vel
etiam non secundum ipsam ... hominibus et ...
petit ei caput ratione dignitatis secundum quod
... in venienti caput
... virtutem ...
... esse ... diffinire ...
... et sic Christus qui dicitur esse caput
ut gubernator est secundum ... dignitatis ...
... ratione ... qui ... idem ...
... replet et ... et Christus
secundum humanam naturam dicitur caput ratione influentie
... Sed ad spiritualem sensum et motum ...
intelligi in Christo duplex ... modo sicut
principale agens, et sic solus Deus est in
Christo ... in ecclesia esse alio modo in-
strumentaliter, et sic secundum humanitatem Christi cum est in-
fluentie ... ut Damascenus dicit sicut
... ignem ... ita et actiones
humanitatis ... per divinitatem ...
... erat ipsa humani-
tas ... capitis sufficit ... nam et
caput naturalis corporis non influit ...
... ratione latentis virtutis ...
... adduces capitis ... di-
citur caput angelorum secundum humanam ... et caput in-
teriorum secundum divinam ... non quod secundum ... accipi-
tur ... quod ad ... secundum quod homo
et angelus in natura rationali conveniunt et al-
... analogie secundum quod filios ...
... filius ... Christus ...
... dicitur ... primogenitus
omnis creature Col. I. ut ergo ... loquitur
... sicut ... caput
... esse ... propositiones predictas et
... adduces ... ad Col. I.
ipsum esse caput. Sic dicitur ipse caput corporis
esse qui est primogenitus ex mortuis,
ut sit in omnibus primatum tenens, quia
ad gubernationem ... in ipso complacuit omnem

plenitudinem inhabitare, quo ad dignitatem,
et per eum reconciliare omnia, quo ad influ-
entiam. Ad primum ergo dicendum quod cum unitas in
... anime ... corpori attribuitur ... dicitur
... principale agentium ... in
... attribuuntur cum ... dignitati ...
... humanita-
tis ... ut ... ordinatur ... confor-
mitas ... caput ... sicut est ... quod passio
est causa remissionis ... causa iusti-
ficationis. Ad secundum dicendum quod alii iusti esse
non disponitur ... spiritualem
... quasi ex propria virtute, sed virtu-
te aliena ... quod virtute ... inde est quod ipse
potest ... ipsum effectum ...
... totam efficientiam sacramentorum ...
originali ... non quod ... aliquam
... esse ... non potuit dici caput
... ratione gubernationis sicut ... princeps
dicitur caput. Ad tertium dicendum quod supposita illa opi-
nione quod Christus non fuisset incarnatus si homo non
peccasset, Christus ante peccatum fuisset caput esse secundum
divinam naturam solum. Sed post peccatum oportet quod
esse caput est secundum humanam ... per quam natura
humana inclinata est ad sensibilia ...
... ad invisibilem ... gubernationem non suf-
ficienter ... oportuit mediatorem
... humanam ... ipse
... oportuit ... invisibilem ... as-
sumere ut per visibilem gubernationem ad in-
visibilia homo revocaretur. Ad quartum
dicendum quod humana natura ... infinitate digni-
tatis sortitur ex hoc ipso quod divine unita
est in persona, ut non ... in ...
Christi secundum humanam naturam debemus esse
... salutis, quia humana natura ...
... ut dicitur ...
... natura ...
... Ad quintum dicendum quod Christus non so-
lum secundum divinam, sed etiam secundum humanam est angelorum caput,
quia eos illuminat etiam secundum humanam ... ut Dionysius dicit
VII ... ad Col. II. dicitur quod ipse est
caput omnis principatus et potestatis. Sed tamen huma-
nitas ... ad angelos ... ad homines ...
ad duo primo ... ad ... conformitatem
... in ... cum hominibus ... cum an-
gelis ... ad ... incarnationis ...
... propter ... est ... humanitatis ...
... ordinatur ad influendum
... in homines ... virtutum
influxus, quam in angelos non ... in
incarnationis ... incarnationem ...
Ad sextum dicendum quod Christus ab apostolo ... dicitur esse

membrum corporis. 7. Nec esse eius corporis esse et
membrum de membro. Vero dicitur autem membrum esse
distinctus ab aliis esse medium distingui
tur ab aliis membris. Unde sic per se ... quod
in Christo est ulterior gratia nisi quod in aliquo aliorum sit
et caput corporis naturalis ab aliis membris
distinguitur. 8. Praeterea non oportet quod Christo attribua
tur aliqua imperfectio. Ad octavum dicendum quod con
siderando latens caput quod accipitur vel per compa
rationem divinitatis Christi vel spiritus sancti, per caput quod
ipse Christus secundum suam invisibilem divinitatis in
visibiliter influit. Ad nonum dicendum quod Christus habet
quod omnium perfectionem eorum de quibus alii sunt
habent tamen quantum ad congruitatem alius confor
matur sicut per consimilitudinem ... conformitas
in capite membrorum attendunt. Ad decimum
dicendum quod Christus secundum quod homo mediator est inter deum et ho
mines, ut dicitur 1 Tim. 2, unde sicut deus dupliciter nos
iustificat, scilicet principaliter et per auctoritatem suam
quia est causa efficiens nostrae salutis et per operationem
[illegible] sine aliorum cognitione et amo
ris iterum et Christus secundum quod deus nos iustificat
dicimus modo secundum attentionem ... et ...
nobis ... et quando nobis satisfecit et quantum ad hoc
non potest dici caput ecclesiae ante incarnationem,
alio modo per operationem in ipsum secundum quod dicitur per fi
dem eius iustificari et per hunc modum est potuit
esse caput ecclesiae ante incarnationem secundum humanita
tem utroque modo caput ecclesiae secundum divinitatem
et ante et post. Ad undecimum dicendum quod quamvis non dum esset
nativitas Christi in actu, nec satisfactio ante incar
nationem et ideo non erat tamen gratia plenitu
do sicut est post. Ad duodecimum dicendum quod Christus convenit ratio
capitis, non solum per actionem suam, sed etiam
per eandem in ipsum. Unde ratio non sequi
tur. Ad tertiumdecimum dicendum quod esse caput non includit per
operationem in ipsum in quantum ... in continuo
non est ... qui sit ... capitis unde ratio
non sequitur. Ad quartumdecimum dicendum quod deus et homo
unus est Christus. Unde per hoc quod Christus est caput secundum
humanitatem et secundum divinitatem non sequitur quod
ecclesia habeat duo capita. Ad quintumdecimum dicendum quod non
secundum eandem rationem dicitur deus caput et idem ca
put ecclesiae. Unde ratio procedit quasi ex aequivoca
tione. Ad sextumdecimum dicendum quod quamvis est perfectionis ma
ior ... influere ... solum ... ad
id quod imperfectionis est de ipso negatur. Ad de
cimum septimum dicendum quod licet Christus uno modo sit caput secundum divinita
tem, non tamen removetur quin sit caput
alio modo secundum humanitatem ... et ab ipso Christo secundum
humanitatem spiritualem originem sumi
mus, secundum illud Ioh. 1: de plenitudine eius omnes ac
cepimus. Ad decimum octavum dicendum quod solius dei est illuminare

aliquos principaliter effective. Sic autem humani
tas Christi spiritualem non influit in nos, sed
alio modo, ut dictum est.

Quinto quaeritur utrum in Christo requi
ratur aliqua habitualis gratia ad hoc quod
sit caput. Et videtur quod non. Quia ad Col. 1 ex
ponit in Christo capitis ... quia complacuit
in ipso omnem plenitudinem habitare,
id est in quantum ... plenitudo ... omnis ple
nitudo divinitatis Christi in humanitate ex
unione. Ergo praeter unionem non requiritur
aliqua gratia ad hoc quod sit caput. Praeterea Christus
caput ecclesiae est secundum adimplendam salutem, quam operatus
est per actionem humanitatis eius. Salutem autem nobis
contulit, ut Damascenus dicit, secundum quod humanitas quasi
instrumentum divinitatis erat. Cum igitur in instru
mento non requiratur aliqua habitualis forma, ad motum
a principali agente, videtur quod in Christo ad hoc
quod esset caput nulla habitualis gratia requireretur.
Praeterea unius alicuius hominis actio alteri potest
esse salutaris uno modo secundum quod agit ut perso
na singularis, et sic ad hoc quod eius actio sit
vel alteri meritoria esse possit requiritur
gratia. Alio modo ut persona et sic sunt ministri ecclesiae
qui sacramenta dispensando et orationes
quas ex persona ecclesiae deo fundunt ad sa
lutem aliorum operantur. Ad hoc non requiri
tur aliqua gratia, sed solum ordo. Praeterea ... sunt
... non solum per ordines, sed etiam
praelatos ipse ... in quantum est ecclesiae caput
constituitur et persona communis in qua ob
tinent omnes ecclesiae ministri. Ergo ad hoc quod
esset caput habituali gratia non indiguit.
Praeterea Christus fuit caput ecclesiae secundum quod eius mini
sterium fuit ... sicut in ... omnia in ...
ecclesia influere poterat ad delectationem omnium ...
corporum. Sed ministerium eius infinitatem
non habet ex gratia habituali, quae finita est.
... Ergo Christus influit caput secundum aliam
habitualem gratiam. Praeterea esse caput ecclesiae inquantum
est dei et hominum mediator. Sed mediator dei
et hominis est inquantum est medius inter deum et
homines. Homo enim deo dissimilis est cum homi
nibus humanitatem quae quidem est per u
nionem. Ergo sola unio absque habituali
gratia sufficit ad capitis. Praeterea unius
animae una est vita. Gratia autem est vita animae. Ergo
in una anima unica est gratia et una gratia quae est
vita animae. Ergo in una anima unica est gratia
ita in Christo praeter gratiam quae est eius ut
singularis persona non requiritur aliqua
habitualis gratia per quam sit caput. Sed contra
Christus est caput quod influit in ecclesiae membra

Sed Christus in statu non posset gratiam omnibus gratum facientem [illegible] nisi esset deus et homo, ergo non requiritur gratia habitualis ad hoc quod sit caput. Sed contra [illegible] in missione [illegible] quod dicitur Iohannis 1: de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia, et ita gratiam aliquam habuit per quam in nos gratiam refundit. ¶ Item caput corporis mistici similitudinem habet cum capite corporis naturalis; requiritur ut sit in eo vis sensitiva plenitudine ad hoc quod sensum in membra refundere possit, ergo et in Christo ad hoc quod sit caput requiritur gratie plenitudo. ¶ Dyonisius in ecclesiastica ierarchia [illegible] quod illi qui sunt alios illuminantes perficientes et purgantes prius habent lumen puritatis et perfectionem. Sed Christus inquantum est caput ecclesie purgat [illegible] illuminat et perficit, ergo oportet ad hoc quod sit caput quod in eo sit gratie plenitudo per quam sit purus lucidus et perfectus.

¶ Respondeo dicendum quod sicut dicit Damascenus, humanitas Christi organum divinitatis fuit, et ideo actiones eius nobis potuerunt esse salutiferae; inquantum ergo spirituale divinitatis instrumentum fuit, oportuit quod animam spiritualem coniunctionem ipsius ad divinitatem esse unam, quia [illegible] tanto aliquid plenius bonitatem eius participat quanto ad eius bonitatem appropinquat, ut patet per Dyonisium 4 celestis ierarchie. Unde humanitas Christi ex hoc ipso quod personaliter et singulariter divinitati coniuncta excellentius bonitatem divinam participavit per donum gratie, ex quo provenit [illegible] ut non solum gratum faceret sed et per eam gratia in eos alios transfunderetur, sicut per corpora [illegible] lumen solis ad alia transfunditur. Item Christus in omnibus [illegible] quodammodo effectus gratie [illegible], unde est quod ipse est principium quodammodo omnis gratie secundum humanitatem, sicut deus est principium omnis boni; sicut in deo omnis [illegible] perfectio adunatur, ita in Christo omnis gratie plenitudo et virtutis invenitur, per quam non solum ipse posset [illegible] sed et alios in gratiam adducere, propter hoc habet capitis rationem [illegible] naturalibus non solum est vis sensitiva ad hoc quod sentiat [illegible] sensus [illegible] in eo ut in radice [illegible] in aliqua [illegible] sensus defluunt. Sic ergo una et eadem gratia habitualis in Christo dicitur gratia unionis inquantum agitur [illegible] divinitati [illegible] capitis inquantum per eam fit refusio in alios ad salutem singularis [illegible] inquantum ad opera meritoria [illegible]

¶ Ad primum ergo dicendum quod in Christo [illegible] duplex plenitudo, una divinitatis secundum quod Christus est plenus deus, alia gratie secundum quod dicitur plenus gratie et veritatis; et de hac plenitudine loquitur apostolus ad Colossenses [illegible] de prima autem [illegible] hec [illegible] de [illegible] per eam gratia capitis completur.

¶ Ad 2 dicendum quod instrumentum inanimatum quale est securis [illegible] non indiget instrumento aliquo [illegible] animatum quale est [illegible] indiget et tale instrumentum divinitatis est humana natura in Christo. ¶ Ad 3 dicendum quod [illegible] agit [illegible] ex propria virtute [illegible] ex virtute alterius [illegible] et ideo in eo non requiritur gratia personalis. Sed solum quantum ordinis [illegible] instrumentus constituitur Christus quod operatus est mediam salutem [illegible] ex propria virtute et ideo oportuit quod in eo esset gratie plenitudo.

¶ Ad 4 dicendum quod [illegible] inferiorem [illegible] dignitate personae [illegible] sicut ex gratia habituali sine qua unionem non potest. ¶ Ad 5 dicendum quod Christus est mediator dei et hominum secundum humanam naturam inquantum cum [illegible] habet passibilitatem [illegible] cum deo [illegible] iustitiam [illegible] et ideo requiritur [illegible] unionem habitualis gratia in Christo ad hoc quod sit mediator et caput. ¶ Ad 6 dicendum quod una et eadem gratia habitualis [illegible] est gratia capitis et singularis persone et unionis per modum superius dictum.

¶ Ad 7 dicendum quod licet in Christo requiratur ad hoc quod sit caput utraque natura, tamen ex ipsa unione divine nature ad humanam sequitur in humana quedam plenitudo ex qua in alios redundat sicut ampliatur supra.

Secundo queritur utrum Christus mereri potuerit, et videtur quod non, [illegible] libertate [illegible] quae in declinare se [illegible] ad utrumque [illegible] in Christo declinare se [illegible] ad bonum, ergo mereri non potuit. ¶ Item [illegible] comparatio recipientis ad recipientem eadem est [illegible] ad premium [illegible] ad [illegible] ut recipiat quod meretur [illegible] recipiens [illegible] demandatum [illegible] ergo ille qui meretur [illegible] premio [illegible] cum [illegible] fuit [illegible] comprehensor [illegible] quod Christus mereri non potuit. ¶ Item illud quod debetur alicui non [illegible] quod meretur. Sed ex hoc ipso Christus comprehensor erat debebatur ei impassibilitas [illegible] corporis, ergo illam Christus non meruit. ¶ [illegible] respectu eorum que non [illegible] consequimur [illegible] naturali ordine [illegible] est [illegible] eius quod ex voluntate alterius redditur [illegible] Sed gloria corporis quodam naturali ordine et ex gloria anime [illegible] ut dicit [illegible] in epistola ad Dyoscorum, ergo cum Christus esset [illegible]

quantum ad mentem. ut patet quia dimittere
fruebatur videtur quod gloriam corporis mereri
poterit. Preterea xpc ante passionem habuit
gloriam anime et nos corporis in celo qui nunc sunt
in gloria. sed sancti non merentur gloriam corporis
ergo nec xpc meruit. Preterea non potest esse idem
principium meriti et premii et sic non potest esse
premium et principium merendi. sed caritas que
erat in xpo ad premium eius pertinebat quia
erat de perfectione beatitudinis cum per
eam frueretur ergo potuit esse principium
merendi. omne autem meritum est ex caritate
ergo ~~non potuit esse principium~~ in xpo
meritum esse non potuit. Preterea homo pro
in termino positus. sed meritum pertinet ad
[illegible] beatitudinem anime quam xpc non meruit
quia ab initio conceptionis eam habuit er
go nec ad aliud mereri potuit. Sed contra est quod
in ps. super illud Conserva me domine dicit glossa
premium quod semper vite est meritum ergo
xpc meruit. Preterea redditur merces a
liqua pro his operibus meretur. sed xpo pro hu
militatem passionis reddita est merces ex
altationis. ut patet phil. ii. propter quod et deus exaltavit
illum etc. ergo xpc meruit. Preterea sicut fruitio est
actus comprehensoris ita meritum viatoris
sed xpc fruebatur in quantum comprehensor
ergo et merebatur in quantum viator. Respondeo
dicendum quod xpc meruit ante passionem qui erat
viator et comprehensor. et sic patet ad meritum in
duo requiruntur. scilicet status merentis et facul
tas merendi. ad statum quidem merentis
requiritur quod desit sibi id quod mereri dicitur
quidam dicunt quod nos possumus mereri id
quod iam habet sicut dicunt de angelis quod beatitudi
nem quam simul cum gratia acceperunt merentur
per opera sequentia que circa nos faciunt. sed hoc non
videtur esse verum propter primo duo. quorum unum probat
in aug. [illegible] contra pelagianos probat gratiam si
[illegible] cadere non posse. quia ante gratiam nulla sunt
[illegible] mala cum ante gratiam homo sit im
pius et [illegible] impii non gratia. sed pena de
betur postea. ii. dicitur gratiam quis meretur
per opera que post acceptam gratiam facit [illegible]
[illegible] est [illegible] meritum est causa p
[illegible] non quidem [illegible] esse finalis sicut [illegible]
magis premium est causa meriti. sed magis [illegible]
[illegible] ad causam efficientem meritum enim
fiat dignum premio et per hoc ad premium dispo
nit. id autem quod est causa per modum efficientis
[illegible] non potest esse posterius tempore eo cuius est
causa [illegible] potest esse quod aliquis meretur quod iam
habet [illegible] aliquis per acceptionem bene

ficac deus suo fuit magis pro eo omni gratiam
acceptans quod unum [illegible] non merendi re
quiritur ex parte nature et ex parte gratie. ex parte
nature quia actum proprium quis mereri
non potest nisi sit dominus sui actus. sicut sui
actum quem proprium promo dare potest [illegible]
dominus sui actus per liberum arbitrium naturalis facultas
[illegible] requiritur ad merendum ex parte vero
gratie. quia cum premium beatitudinis facultatem
[illegible] naturalia pertinet
ad illud merendum homo non potest sufficere et ideo re
quiritur gratia per quam mereri possit. hec autem omnia in
xpo fuerunt defuit tamen aliquid eorum que ad be
atitudinem perfectam requiruntur et in pas
sibilitas anime et gloria corporis. et de eius merito
erat. sunt enim aliqua facultas nature eius non
limitatis causa et facultas gratie propter plenitu
dinem gratie et ideo mereri potuit. Ad primum
ergo dicendum quod liber arbitrium [illegible] ad u
num [illegible] ad bonum non tamen erat
[illegible] poterat tamen [illegible]
facere et non facere et ideo liberum [illegible] remanebat
que requiruntur ad merendum. Ad secundum dicendum
quod beatitudinem anime [illegible] erat completam
[illegible] sed solum beatitudinem corporis et im
passibilitatem anime que ei deerant. Ad
iii. dicendum quod xpc non meruit aliud quasi sibi
non debitum ut fieret ei debitum sicut ho
mines in primo actu meritorio merentur
vitam eternam. ut id quod erat debitum fiat ma
gis debitum sicut in his quorum gratia auge
tur. sed ut id quod erat uno modo debitum per
gratie fieret ei alio modo debitum scilicet me
riti. Ad iiii. dicendum quod gloria corporis sequitur
ex gloria anime quia anima est quodammodo glorificata
[illegible] ordinem ad deum et suum ordinem ad
corpus sic quod anima xpi non erat glorifica
ta. sed solum in ordine ad deum sum autem quod erat
forma corporis passibilis erat. Ad v. dicendum
quod anime sanctorum in patria sunt totaliter ex
tra statum viatoris. quia iam sunt beate per fru
itionem et per impassibilitatem quod de anima xpi non e
rat et ideo non est simile. Ad vi. dicendum quod caritas
quantum est de se principium est merendi pro
prium. sed quantum non est merendi principium
propter [illegible] quia est ex merendi statum sicut pre
dictis [illegible] xpc aliquid erat extra
statum merendi. quia in eadem operatione caritatis
[illegible] eadem fruebatur et merebatur sicut
et eadem voluntate. nec tamen erat idem prin
cipium meriti et premii. quia non merebatur glori
am anime ad quam pertinet caritas. sed gloriam
corporis ut dictum est. Ad vii. dicendum quod illa

Sequeretur q̄ ex defectu xpi contingeret q̄
gliam aie meri nō potuit q̄ pz ex p̄dcīs
eē flm. Utrum xpc alius meri potuit

Septimo q̄ritur utrum xpc alius me
ri potuit. et vr q̄ nō. xpc n̄ nō minu
mi fuit q̄ homo. s3 alii hoies nō pos
sunt aliis meri ex digno ergo nec
xpc. Pre sic meritum c̄sistit in actu
uirtutis ita et laus. s3 illis lauda
tur ex ope alterius. s3 solum ex ṗprio
ergo nec alicui imputatur ad meritū
opus alienum et ita opa x̄ nō sūt aliis
meritoria. Pre xpc ē capud ecce in q̄n
tum meam primatum tenet. ut pz gal.
i. s3 alii plati primatum meam h̄ntes
nō possunt subditis meri ergo nec
xpc potuit. Pre meritum xpi equale se
h3 ad oēs hoies q̄ntum ē de se. si igi
tur alicui xpc meruit salutem oībz
meruit. s3 omnium v̄ fructum nō pt̄ er
go oīus salutem c̄sequitur q̄ pz eē
flm. Pre sic xpc capud ē hoīm ita et
angelorum angelis vō. nō meruit ergo
nec hoibz. Pre si xpc alius meri po
tuit q̄libz suis actus nob meritorius
fuit. s3 nō ita salutis ergo eius pas
sio. nō erat nec̄ ad nram salutem.
Pre q̄ p unum fit pot̄ superfluum ē sp
duo fiat. s3 gra que datur hoi sufficī
ens ē ad h̄ q̄ homo p se meratur uitā
eternam ergo superfluum eēt si xpc eam
nob meruisset. Pre q̄ aut xpc sufficient
meruit. nob aut insufficient. s3 suffi
cient meritum alicui nō requiritur ad
salutem. s3 in sufficient insufficientī
gre fuit quorum neutrum ē inc̄eus er
go xpc nob. nō meruit. Pre sic meritis
xpi aliq̄ ad gliam de erat an̄ passionē
ipius ita et nūc. s3 tūc nob nō meruit
ergo nec tūc merebatur. Pre si xpc no
bis meruisset eius meritū mī c̄dicio simi
tam fuisset. s3 eadem nc̄ eē homs q̄
dāo post xpm sic an̄ erat quia sicut
an̄ dyā tēptante potuit s3 nō c̄ficī
ita et mō. sic et peccatoribz pena debat̄
ita et mō. sic meritis opa meritoria re
quirebantur ita et mō. ergo xpc nob
non meruit. Pre meis. dī tu reddes v
nicuiqz fm opa sua hoc. q̄ nō eē simi
ra x̄ nob imputarentur ergo. xpc. nob
nō meruit. Pre premium mensuratur
fm radicem meriti si ḡ xpc nob meruit
uitam et mō premium glie redderetur s̄

quantitatem gre xpi. q̄ pz eē flm.
Pre illd quo premiis datur post redditur
q̄ gratis detur si ergo xpc nob merit
mercedem meruit nc̄ q̄ nō gratis merce
nuit adeo et sic gra nō erit gra. ergo
mich nob meruit. sz c̄ xpc p nobis satisfecit
i. io. i. ipe ē ṗpiaciō p pccis nris. s3 satisfac
c̄ sic meritis eē nō pot. ergo xpc nobis
meruit. Pre capud in corpe naturali non
solum s. s3 et membris c̄patitur oībz.
s3 xpc ē capud corpis sui. s. ecce ergo eius
opa membris meritoria sunt. Pre xpc et
ecca sunt quasi una psona. s3 rōne v
nitatis p̄dcē ex psona ecce loquitur ut
pz in glo. sup ps. ds deus meus rñ ui
ue ergo et simili rōne unitatis p̄dcē s
quasi ex psona aliorum meri potuit.
Rō dd q̄ opus humanum gram informa
tum ad meritum etiam c̄sequīdam du
plr̄ valet fm q̄ duo sunt quibz homo
deficit a glie c̄sequcōe quorum pmū ē in
dignitas psone. sic pz in eo qui nō
h3 caritatem qui nō ē ydoneus nec
dignus qui h̄at uitam eternam et h̄ hoc
opus humanum valet ad meritum etiā
c̄sequīdam inq̄ntum p ipm quedam
dignitas et ydoneitas in hoie c̄sequitur
ius c̄secucōis glie. sicut n. actus p
cati redit inq̄ntum aie deformitatem
ita et actus meritorius inq̄ntum decore
rem et dignitatem et ex hoc dī meritum
c̄digni aliud pq̄ deficit homo a c̄secu
cōe glie ē aliq̄ impedimentum superue
eus. ut homo qui alias ē dignus gli
am nō c̄sequatur et h̄ ē reatus alicui
pene sic pz in mshentio qui ē debitor
alicuius pene tempal̄ et sic opus hu
manum ordinatur ad gliam quasi p
mod̄ cuiusdam pcii quo reatus pene
absoluitur. et ex hoc dī opus humanum
rōm satisfactōnis q̄ntum ergo ad pmū
horum opus x̄ efficientius fuit opibz ali
orum hoīm. nam ppus actus hoīs
n̄ reddit meri ydoneus ad glie ṗpcōem
nisi ille qui operatur eo q̄ unus homo
malum spūale nisi hūc. nō pot et io vn̄
alii ex digno meri nō potuit gram
ul uitam eternam. s3 xpc fuit quantum
magnitudinem spūali influere potuit ma
los hoies. vn̄ eius opus malos
emulare potuit ydoneitatem ad c̄se
cucōm glie et io potuit aliis ex digno
meri s̄ q̄ influere malos potuit nisi q̄

erat. Humanitas eius divinitatis instrumentum
dicitur. Et quantum ad hoc maiori efficacia con-
sideratur in Christo quam in aliis hominibus. Ad quartum
aliquis homo posset passione satisfacere deo
nisi ille sic in gratia constitutus. Non tamen pot-
est satisfacere pro tota natura, quia opus unius
puri hominis non equivalet bono totius na-
ture. Sed opus Christi in quantum erat deus et homo
ius habuit quandam dignitatem ut equivaleret
bono totius nature. Et ideo pro natura satisfacere
potuit. Ad primum ergo dicendum quod Christus fuit
quo homo est alius homo dignior. Ad secundum non oportet
quod alius conveniat quod Christo homini convenit.
Ad secundum dicendum quod actus meritorius habet ratio-
nem laudis per comparationem ad agentem et ideo non
potest unius per actum alterius laudari. Sed
ratio meriti habet ex ordine ad finem
ad quem potest aliquis ydoneus reddi ex in-
fluentia alterius et ideo Christus nobis mereri potuit.
Ad tertium dicendum quod Christus peccatum tenet in
eadem persona iustam maiorem. Sed alii peccatum
quantum gerunt personam maiorem et ideo
Christus pro fidelibus tamquam pro suis membris
mereri potuit non quantum alii peccati. Ad
quartum dicendum quod meritum Christi quantum ad sufficientiam
est equale sed non omnes non ad quantum
ad efficaciam quod accidit pro eius ex liberi arbi-
trii ordinatione pro quibusdam in aliis
accidit effectus meritorum et confertur quod
quidam non in suo medio consequuntur.
Ad quintum dicendum quod sicut meritum est maius in non ma-
gnitudine aliquis mereri potest quod omnia ut ex parte
quis meretur ad deficit eorum que sunt accidit
augmentum. Non sunt maiores quantum ad pri-
mum celum et ideo quod ad hoc meritum eius nunc sunt
quodam modo maiores respectu primum ac-
cidentalia in quantum nobis ministrant adque
sunt naturalis eius meritum secundum vii. dicitur epistula i. quod per
eum restaurantur que in celis et que in terra sunt.
Ad sextum dicendum quod quamvis actus Christi esset nobis
meritorius tamen ad satisfactionem pro reatu
nature humane que erat morti ex sua divina
obligata ut patet genesis ii. oportuit quod loco
omnium mortem sustineret. Ad septimum dicendum quod
gratia que alicui personaliter datur sufficit
quantum ad id quod ad personam ipsius perti-
net non tamen ad absolutionem reatus totius
nature quod patet in aliquibus patribus qui gratiam
habebant per reatum nature ad gloriam pervenire
non poterant et ideo requirebatur meritum Christi et sa-
tisfactio ut reatus ille tolleretur gratia ex perso-
nali. Alius unusquisque potest post peccatum primi hominis da-
ta sunt nobis per fidem mediatoris explicitam
implicitam

Ad octavum dicendum quod meritum Christi sufficienter
operatur ut quidam cum illis humane, sed oportet
habere eum applicari singulis per sacramenta
per fidem formatam que per dilectionem operatur.
Non requiritur aliquid aliud ad salutem
meritum preter meritum Christi cuius tamen meritum est
causa. Ad nonum dicendum quod post passionem Christi
humana nostra ideo est meritum in nativitate. Quia
tamen expiato reatu nature humane homines pos-
sunt sibi ad penam eternam pene et pro pec-
catis personalibus debet per fidem passio-
nis Christi in mutatur etiam et diminuitur
temporales virtute clavium in quibus virtus pas-
sionis operatur. Demones et reprimuntur vir-
tute passionis Christi ut non possint tamen vio-
lenter temptare fidelibus et auxilia minis-
trantur ad resistendum temptationibus gratie
per virtutem passionis que datur auxiliis.
Ad decimum dicendum quod Christus et anima eius fuit una
persona unita. Vnde ... opera ipsius fuerant
lignorum arbor ... tunc tamen ista opera Christi
aliquid nobis adequantur non sunt condigna
quantum in persona. Tamen reddens unicuique nisi opera sua
tamen in meritum Christi nobis prosunt ut in nobis
per sacramenta gratiam consequentur per quam ad
opera meritoria meretur. Ad undecimum dicendum quod meritum
non operatur ad premium nisi sicut premia cor-
respondet. Unde ei non quantum datur. Sed illi
meritum quod est ad premium consistit magis
pro illius ad premium redditur. Ad duo-
decimum dicendum quod hoc ipsum gratis alicui meritum adeo con-
fertur quod estimationem meriti et consequitur
ut vii. pro eo gratis non evacuatur.

Octavo queritur utrum Christus in
primo instanti... Ut-
trum Christus in primo in- stanti conceptionis mereri
potuit et videtur quod non. Ad meritum enim de-
liberatio requiritur. Sed deliberatio requi-
rit tempus. Ergo in primo instanti sue
conceptionis anima Christi mereri non potuit. Item
sicut meritum ita et demeritum in actu li-
beri consistit. Sed angelus non potuit pec-
care in primo instanti sue creationis quia
sicut in primo instanti sue creationis ma-
lus fuisset quod est erroneum. Ergo nec
anima Christi in primo instanti sue creationis
mereri potuit. Item quandocumque sunt duo
motus ordinati ad invicem impos-
sibile est quod eodem instanti terminentur. Sed
creatio anime Christi et motus liberi arbitrii ipsius sunt qui-
dam motus ordinati. Unde motus liberi arbitrii
terminatur in primo instanti in quo crea-
tio terminatur anime Christi primo creata est anima. Sed dicere

q anima xpi ad merebatur ad meritum in
primo instanti per gratiam. Sed non nulla gratia c
creature collata trahit eam esse limites
creature. Sed hec convenit anime inquantum est creata
in primo instanti quo est motum. Item
hec non possit ut ex hoc inducitur ergo
per gratiam non potest ad hoc admitti ut i
primo instanti mereatur. Praeterea gratia perficit
animam per modum cuiusdam habitus. habitus
vero cum potentiam presupponat non dat anime
posse agere simpliciter quia alias non pos
set. Sed posse taliter agere quale sui habitu
non posset ergo si anima xpi secundum suam
naturam non poterat ut mereri in pri
mo instanti sue creationis hec ut que h
ei gratia non contulit quod in primo instan
ti mereretur. Praeterea sicut se habet punctus
ad lineam ita se habet ad instans ad tem
pus. Sed secundum philosophum in vi physicorum quando ali
quid mobile variatur uno puncto ut
duobus ut in principio unius linee et
fine alterius de necessitate incidit quies
media ut patet in motu reflexo cum
ergo instans illud in quo anima creata
accipiatur ut est creationis et in princi
pium motus liberi arbitrii et sic inter instantia
ut in duobus necesse est quod incidat tempus
medium et sic non in primo instanti sue
creationis anima xpi merebatur. Praeterea sicut se
habet natura ad actum nature ita gratia
ad actum gratie ergo commutatim sicut
se habet gratia ad actum nature ita natura
ad actum gratie. Sed natura non potest in
actum gratie ergo nec gratia potest in actum
nature ergo non potest quod per gratiam animam xpi
habuit actum in primo instanti sue
creationis qui ei naturaliter competit scilicet e
ligere. Praeterea forma habet tres actus quod
dat esse distinguit quod ordinat in finem
hic actus quod in finem ordinat sunt
sicut terminus. unum et bonum. nam eius a pri
mo actu relinquitur unum ab ultimo bonum
actio ergo tres aliqua prius est eius
quod ordinetur in finem anima quod est per actum
virtutum in finem ordinabatur er
go non potest esse habitus mereretur. Praeterea meritum
consistit in actu virtutis qui proprie elec
tio perficitur secundum philosophum. Sed xpi non potuit in
primo instanti sue creationis actum electio
nis habere. Nam electio presupponit consi
lium cum sit appetitus consiliati ut dicitur
in iii ethicorum. consilium autem tempus indiget cum
sit inquisitio quedam ergo anima xpi in primo
instanti sue creationis mereri non potuit.
Praeterea imbecillitas organorum usum liberi arbitrii
impedit ut patet in pueris retentis natis. Sed
hanc imbecillitatem xpc assumpsit sicut et a
lias nostras passibilitates ergo in primo instan
ti sue creationis anima sua non meruit. Praeterea que sunt
in instanti sue creationis sunt perfectissima
secundum animam. Sed maior perfectio est que est secundum statum
actuum quam que est secundum statum eius ergo in xpo fu
erunt virtutes in primo instanti sue cre
ationis non solum secundum statum. Sed et secundum actum quod
quod virtutum sunt virtutum ergo xpc in pri
mo instanti sue creationis fruebatur ut verus
comprehensor fruitio autem est perfectum caritatis
ergo in primo instanti sue creationis actum
caritatis habuit actus autem caritatis cum
in xpo meritorius ergo idem quod primo. Sed
dicit quod actus caritatis non erat meritorius
nisi cum deliberatione. Praeterea non deliberatio et
consilium non est de fine ultimo. Sed de his
que sunt ad finem ut dicitur in iii ethicorum. Sed motus
caritatis proprie est meritorius secundum quod tendit
in ipsum finem ultimum ergo non requiri
tur ad hoc quod sit meritorius quod sit ibi aliqua
collatio vel deliberatio. Sed dicit quod motus il
le qui est in finem ultimum non est meritorius
nisi secundum quod aliquis illum refert in finem
sic est ibi aliqua collatio que non potest esse in in
stanti. Sed contra potentie anime intellectiva potentia est
nisi opinione in hac sententia. Sed simul dum
ab sentit se sentire ergo simul dum af
fectus fertur in deum potest si operatur huius
modi motus ad ipsum deum sic non est neces
sarium quod hic fiat successive. Praeterea quando intellectus
ad simul intelligit quod est de intellectu eius sicut
qui intelligit hominem simul intelligit animal. Sed unum
relatum est de intellectu alterius ergo quando
intelligit unum relatum simul intelligit alte
rum possibile est ergo ut in eodem instan
ti meus referat motum caritatis me
um operando unum ad alterum et sic non requi
ritur ibi tempus. Praeterea augustinus dicit quod quamquam in
telligere esse perfectionis eius ipso est attribuen
dum. Sed hec perfectum operationem in primo
instanti sue creationis quod perfectionem pertinet
ergo ipso est attribuendum augustinus dicit xpc
supra ut ita anime meritum ergo non habuit quod
posset perficere habitus autem si in primo instan
ti sue creationis non meruisset ergo etc. Praeterea po
tentia naturalis in xpo non fuit minus perfecta quam potentia
naturalis alterius creature in primo instanti
quo esse incipit potest habere suam operationem sicut
patet in candela que in ipso instanti quo accenditur

aerem illuminat ergo aīa xi in primo in
stanti sue creationis hūit actum pfēm pot̄ vo
luntatis et tamen potuit mereri. Ad 9m dicit motiue
potentie amor dilectionis est ordo sui. Alia opi
nio magistri si est illud debuit operari amor
non est. Sed xpc hūit pfectam caritatem in primo
instanti sue creationis ergo meo [illegible] fuit ali
quis actus dilectionis et tamen fuit meo i
nitium in illo instanti. Ad illud quod est pos
terius natura quod non potest esse prius tempore. Op
ponitur simul initium et est prius natura. Ergo
primum xpc quod in primo instanti sue concep
tionis habuit primum quod fuit in ueritas
comprehensor ergo saltem saltem in eodem
instanti habuit initium. Ad 10m dicendum quod circa hoc
est duplex opinio. Quidam namque dicunt quod xpc
in primo instanti sue conceptionis non fuit uia
tor sed statim post primum instans. Alii vero ma
gis [illegible] dicunt quod in ipso primo instanti
fuit uiator que opinio uidetur esse rationabili
or. Nam quamvis perfectio spiritualis est possibile
[illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible] xpi
esse collatum in primo instanti sue creatio
nis quod non in aliquo instanti uiator esse
non possit si duplex possit coniungere uno modo
excepto operatio alio modo excepto actus. Ex par
te quidem operationis possit hec coniungi per se
cundum duplicem [illegible]. Sed [illegible] sicut uidemus
quod in illo instanti quo aer non [illegible]
[illegible] non potest [illegible] quod [illegible] non habet [illegible]
[illegible] sicut naturalis sic primo in pri
mo instanti quo recipitur meriti non potest quia
non habet [illegible]. Accidentaliter autem dicit pro
dicto [illegible] xpc in primo instanti habuit
[illegible] gratie ut potentie gratie plenus et [illegible]
[illegible] ut potest plenitudine [illegible] [illegible]
uis aliis non potuisset esse [illegible] ergo
non fuit excepto operatione [illegible] aliquo [illegible]
possit in primo sue conceptionis instanti
[illegible] nec excepto actus [illegible]
cum ad actus in aliquo instanti esse non
possit potest coniungi duplex uno modo [illegible]
[illegible] [illegible] successiuo in [illegible] [illegible]
instanti [illegible] non potest sicut motus localis
in instanti esse non potest [illegible] quod actus per
supponit [illegible] quod non possit procedere instanti
aliter [illegible] sicut [illegible] potest esse quod ignis in
primo instanti sue generationis sit ex
locum suum generationis sicut in primo lo
co quod motus per exigitur qui non potest esse
[illegible] primum instanti generationis [illegible]
quod illorum modorum impeditur quam xpc in
primo instanti uiuit primo quidem [illegible]

motus localis in quo initium consistit non
habet successionem. Sed est simplex in instanti
[illegible] [illegible] quod ad [illegible] motum
uoluntatis non [illegible] nisi actus ap
prehensiue uirtutis qui quidem motus
in eodem instanti est cum actu uoluntatis
eo quod bonum apprehensum mouet uolun
tatem simul quod est motus mouentis et mo
ti. Mobilis ipsa uoluntas apprehensio boni in
xpc non [illegible] exigebat aliquam inquisitionem
ad hoc quod esset de bono eterni iudicium quod
certitudinem xpc statim de omnibus. Unum in
dicium habuit [illegible] quod [illegible] pluribus
xpi in primo instanti meruisse non
[illegible] quod in primo sue conceptionis in
stanti meruit. Ad 9m ergo dicendum quod de
liberatio duo importat scilicet per ceptionem boni ut
certitudinem iudicii de eo de quo fit delibe
ratio et sic potest esse in instanti meo in quo potest
esse non est dubitatio de agendis et sic fuit
in xpo potest [illegible] dici discursione sui inquisi
tionem et sic impeditur discursum quod [illegible]
potest esse in instanti tali deliberatione xpc non
indigebat quod non erat dubius de agen
dis. Ad 10m dicendum quod uoluntas rationalis nec
naturaliter ordinatur in bonum non autem
in malum et ideo in primo instanti sue creationis
nisi ad impediat potest si in bonum non autem
in malum nisi [illegible] nisi per rationem [illegible]
[illegible] [illegible]. Ut in quinto dicendum. Unde
pertingit [illegible] collationis ad malum si
ut ad bonum. Ad 11m dicendum quod non illa procedit
in motibus successiuis non autem instanta
neis [illegible] est quod [illegible] duo motus sunt
ordinati idem instans quod est finis pri
mi motus potest esse principium secundi sicut in e
odem instanti quo completur generatio ignis
est suum locum [illegible] incipit motus
localis eiusdem nisi sit ad impediens si
ergo principium sit motus [illegible] consi
stit idem sicut accidit in motibus instan
taneis tunc principium motus sic est
in eodem instanti cum termino motus primi
sicut illuminatio et uisio in eodem instanti
[illegible] sunt simul. Sed motus non possit
esse in eodem instanti cum principio eius
dem sicut accidit in omnibus motibus successi
uis et [illegible] quod [illegible] sicut motus sit in
eodem [illegible] est eius per [illegible] motus
[illegible] [illegible] motus localis sicut instantaneus
[illegible] pluribus [illegible] esse in eodem in
stanti [illegible] [illegible] [illegible] per solo
Ad 12m dicendum quod non est uerum [illegible] [illegible]

ut in primo instanti consequatur eius motus instantaneus. [illegible] Ad [illegible] dicendum quod licet potentia [illegible] in primo instanti sine corporis possit [illegible] suam operationem [illegible] de se [illegible] accipiat a proprio aliquo organo quod non [illegible] aptius ad perfectam operationem [illegible] dicitur ex defectu organi [illegible] possit [illegible] impedimentum ab alia [illegible] gravium et remotivum [illegible] gravium [illegible] quod in primo instanti agere possit. Ad [illegible] dicendum quod non est simile de distantia [illegible] et de puncto in magnitudine quantum ad propositum pertinet. Quia in eodem puncto [illegible] magnitudine non potest aliquod mobile [illegible] duobus nisi in eadem specie motus. Sed eodem instanti temporis potest aliquod mobile [illegible] indivisibile [illegible] ad diversas species motus in eodem. Quia motus specie non possunt [illegible] quod sit continuitas motus [illegible] motus [illegible] actu [illegible] actu incipiat quod [illegible] qui est medius in potentia temporis [illegible] in diversis motibus [illegible] simul [illegible] primus [illegible] principium [illegible] quod inter eos non requiritur aliqua continuitas nec aliquis ordo cum ambo possunt esse simul. [illegible] simul [illegible] quod motum potest dealbari in instanti in quo incipit dealbari [illegible] motus [illegible] inter [illegible] motus est ordo ut duo [illegible] non possunt esse simul [illegible] cum primus [illegible] in actu [illegible] in primo instanti [illegible] duobus non cogitur [illegible] tempus medium [illegible] cogitur ad hoc [illegible] duobus in motu locali. Ad [illegible] dicendum quod cum gratia sit perfectio [illegible] non sic se [illegible] gratia ad naturam [illegible] perfectio [illegible] [illegible] non movetur [illegible] in [illegible] omnino [illegible] Ad [illegible] dicendum [illegible] non procedit de ordine [illegible] non de ordine temporis quod [illegible] in eodem instanti [illegible] dat esse [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] requiritur [illegible] quod in se non [illegible] defectus [illegible] imperfectum [illegible] possent [illegible] defectus est ineptitudo organi [illegible] [illegible] defectum [illegible] non [illegible] gratiam [illegible] organi [illegible] [illegible] in [illegible] accidentis [illegible] [illegible] aliquod [illegible]

Questio prima de veritate.
Quid est veritas. quam in rebus. .1.
Utrum veritas principalius invenitur in intellectu .2.
Utrum veritas sit tantum in intellectu componente et dividente. .3.
Utrum sit tantum una veritas qua omnia sunt vera. eterna. .4.
Utrum aliqua alia veritas preter primam sit .5.
Utrum veritas sit immutabilis. .6.
Utrum veritas in divinis dicatur essentialiter vel personaliter. .7.
Utrum omnis veritas sit a veritate prima. .8.
Utrum veritas sit in sensu. .9.
Utrum aliqua res sit falsa. .10.
Utrum falsitas sit in sensu. .11.
Utrum falsitas sit in intellectu. .12.

Questio secunda de scientia dei.
Primo an in deo sit scientia. .1.
Utrum deus sciat vel cognoscat se ipsum. .2.
Utrum deus cognoscat alia a se. .3.
Utrum deus de rebus habeat cognitionem propriam et determinatam. .4.
Utrum deus cognoscat singularia. .5.
Utrum intellectus humanus singularia cognoscat. .6.
Utrum deus cognoscat singularia [illegible] .7.
Utrum deus cognoscat non entia. .8.
Utrum deus sciat infinita. .9.
Utrum deus possit facere infinita. .10.
Utrum scientia equivoce dicatur de deo et nobis. .11.
Utrum deus sciat singularia futura contingentia. .12.
Utrum scientia dei sit variabilis. .13.
Utrum scientia dei sit causa rerum. .14.
Utrum deus sciat mala. .15.

Questio tercia de ydeis.
Primo an sit ponere ydeas. .1.
Utrum sit ponere plures ydeas. .2.
Utrum ydee pertineant ad cognitionem speculativam vel practicam. .3.
Utrum malum habeat ydeam in deo. .4.
Utrum materia prima habeat ydeam in deo. .5.
Utrum in deo sit ydea eorum que nec sunt nec erunt nec fuerunt. .6.
Utrum accidentia habeant ydeas in deo. .7.
Utrum singularia habeant ydeam in deo. .8.

Questio quarta de verbo.
Primo an verbum proprie dicatur in divinis. .1.
Utrum verbum in divinis dicatur essentialiter vel personaliter. .2.
Utrum verbum conveniat spiritui sancto. .3.
Utrum pater dicat creaturam verbo. .4.
Utrum nomen verbi importet respectum ad creaturam. .5.
Utrum res verius sint in verbo quam in se ipsis. .6.
Utrum verbum sit eorum que nec sunt nec erunt nec fuerunt. .7.